

пластівців, кондитерської випічки та виробництва дієтичного харчування.

Висновок. Встановлено, що в цілому, збільшення температури повітря і недостатня кількість вологи впливають на зменшення параметрів хлібопекарських властивостей тритикале,

а за підвищення гідротермічного режиму формуються більші значення ознак якості. Виділені селекційні лінії тритикале доцільно використовувати як джерела для створення нових якісних сортів за різними напрямками – кондитерського, хлібопекарського і оздоровчого призначення.

УДК 633.11:581.1:58.056:58.084

Василюк В. П., аспірант

Вологдіна Г. Б., кандидат с.-г. наук, провідна наукова співробітниця лабораторії селекції озимої пшениці

Юрченко Т. В., кандидат с.-г. наук, старший дослідник, завідувачка відділу біотехнології, генетики і фізіології

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

e-mail: bioenergy.ua@ukr.net

МОРОЗОСТІЙКІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ З РІЗНОЮ ТРИВАЛІСТЮ ПЕРІОДУ ВЕГЕТАЦІЇ

Створення сортів пшениці м'якої озимої з різною тривалістю вегетаційного періоду є критичним аспектом в забезпеченні стійкості до морозів в умовах змін клімату. Такі сорти мають значні варіації за рівнем морозостійкості. Оптимальний вибір сортів забезпечує не лише високу врожайність, а й знижує ризик втрат в умовах екстремальних температур. Досягнення стабільно високого рівня морозостійкості через використання сортів різної групи стиглості – важливий підхід до покращення адаптації сільськогосподарських культур за нестабільних кліматичних умов. Метою роботи було вивчення морозостійкості сортів пшениці м'якої озимої з різною тривалістю періоду вегетації для виявлення генотипів з високим проявом ознаки.

В 2023/24 р. у вегетаційних та лабораторних умовах Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла з використанням морозильних камер проведено оцінку морозостійкості сортів пшениці м'якої озимої. Критерієм визначення рівня морозостійкості слугував відсоток життєздатних рослин після проморожування їх у висівних ящиках за температури -18°C, -20°C і в проростках – -12,5°C. Матеріалом для дослідження слугували сорти пшениці м'якої озимої миронівської та закордонної селекції з різною тривалістю вегетаційного періоду. За стандарт використовували сорт 'Подільська'.

У групі скоростиглих досліджували сорти 'Altigo', 'Бодічек', 'Аспект', 'Світанок Миронівський', 'Миронівська ранньостигла' та 'МПП Паляниця миронівська'. Найвищий рівень морозостійкості в цій групі був у сорту 'МПП Паляниця миронівська': за температури -20°C відсоток живих рослин становив 58%, а за проморожування в проростках – 75%. У результаті оцінки після проморожування рослин в ящиках за температури -18°C відмітили високий рівень морозостійкості в ранньостиглого сорту 'Бодічек' (89%), який за критерієм Фішера достовірно перевищив показник стандарту 'Подільська' (74%). Проте за по-

ниження температури до -20°C відсоток живих рослин у цього сорту був низьким (46%, у стандарту – 66%).

Середньостиглі сорти – 'Урбанус', 'Lukullus', 'Джерсі', 'Ронін', 'Торілд', 'МПП Стефанія', 'МПП Ауріка' порівняно з ранньостиглими мали помітно нижчу стійкість до проморожування: за -18°C середній показник живих рослин становив 53,0%, тоді як у ранньостиглих – 69,3%. Особливо низький рівень життєздатності після проморожування за температури -20°C відмічали для сорту 'Ронін' – 12%. Натомість сорти 'Lukullus' та 'МПП Ауріка' мали високий відсоток збереження життєздатних рослин після дії низьких температур – 64% та 62% відповідно, що достовірно не відрізнялось від стандарту.

У групі середньопізніх, до яких належать сорти 'Еміль' та 'Скаген', кращу толерантність до дії низьких температур зафіксовано в сорту 'Скаген' – після проморожування за -18°C відсоток збереження життєздатних рослин становив 64%, хоча за температури -20°C він знизився до 38%. Мінімальне значення показника спостерігали в сорту 'Еміль'. Загальна по досліді середня кількість життєздатних рослин після проморожування становила 60,8% (за -18°C) і 41,6% (-20°C), а проростків – 55,6%. Варто відзначити, що сорти 'МПП Паляниця миронівська' (ранньостиглий), 'МПП Стефанія', 'МПП Ауріка' (середньостиглі) стабільно мали високий рівень життєздатності за двох методів проморожування, що свідчить про їх високу морозостійкість. Найменш морозостійкими були сорти 'Ронін' і 'Джерсі'.

Отже, за результатами дослідження встановлено, що в умовах 2023/24 р. ранньостиглі сорти мали вищу толерантність до дії низьких температур за проморожування порівняно із середньостиглими та середньопізніми. Виділено генотипи з високим рівнем морозостійкості, які можуть стати основою для подальшої селекційної роботи та оптимізації вибору сортів у контексті кліматичних викликів.